

80.231 H. 9.

~~De~~
~~666~~

VIII. évfolyam. 189

I. szám.

Gyöngyös, január 28.

SZŐLŐBEN.

(Ezelőt: „Egy év a szőlőben.”)

Havi folyóirat szőlősgazdák számára.

Megjelenik minden hó 28-án
Előfizetési díj. Egész évre 2 frt.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
CSOMOR KÁLMÁN

M. H. MUZEUM KÖNYVTÁRA
L. Nyomat. Művelődési p. ö.

A borhamisítók.

A boraink érdekében életet nyert jogos önvédelem kezdi megteremni gyümölcseit. Eddig nagyszámu borhamisító felett mondott ítéletet az igazságszolgáltatás.

Ennyit már tudunk; de mennyien lehetnek még, akik hurokra fognak kerülni!..

Eme jeles firmák megérdemlik, hogy neveik minél nagyobb nyilvánosság elé kerüljenek. Összegyűjtve mi is közölni fogjuk alkalomadtán a jeles firmák névjegyzékét, hogy lássa a nagyközönség azt, kik voltak azok, akiknek bűnös manipulációjuk miatt, a szőlőtelepítő közönségnek a jövő miatt aggódni kellett, s kik voltak azok, akik addig, míg mi szőlészek, a legnagyobb nehézségekkel küzdve iparkodtunk a hazai kincs a szőlőkultúra felvirágzásán fáradozni és sokszor nélkülözni: addig ők hamisítással, a mi vagyunk hátrányára meggazdagodtak; s pénzzel zsebükben affektálhatták volna a felsőbbiséget, a tekintélyt: ha az igazságszolgáltatás hamisító bélyeggel nem illette volna őket.

A közönség azonban éietre ébredt és segítségére jár az igazságszolgáltatásnak, és ennek eredménye az eddig elért siker.

A büntetés órája elérkezett, a társadalom jogos felháborodása dörgéssé vált, mely után csakhamar a villám sujtása következett. Lesujtott és eddig már számosan érezik annak hatását -- büntetését!

Büntetését! . . . Hát micsoda büntetés az, melyet szenvedniünk kell szemben az elkövetett hamisítással?!

Előttünk vannak az ítéletek. Mit olvasunk? Azt, hogy bár egyesek ellen a büntetés legmagasabb fokát alkalmazták, elítélték 30 napra, de legtöbb esetben csakhamar mellette áll a büntetés szatirájaként, hogy ezen büntetés azonban naponként tíz forintjával megváltható.

A sok hamisító közül csak egyet, a borhamisítók atyamesterét, aki hamis boraival az egész országot elárasztotta, vegyük: az Engel céget Pécsről.

Ezen jeles borhamisító firma, mint a lapokból olvasható rengeteg vagyont gyűjtött, s így nemcsak városi, de megyei tekintélylyé nőtte ki magát. S hogy ezen aranyborjut-imádó társadalomnak port hintsen a szemébe, bőkezű-adakozóvá lett; így és egyébként szerzett magának kész szolgálkat arra, hogy most, midőn az igazságszolgáltatás őt borhamisítónak nyilvánítja; nem restelkednek védelmére kellni.

Tehát az Engel cég nemcsak bort hamisított, s így szerzett rengeteg vagyont, de meg az erkölcsöket is megmételtyezte.

Persze némelyek ezen fogalmat nem értik, s ezen állításunkat nevetségesnek tartják, s elfeledik, hogy a nemzet jövőjének alapja a tiszta erkölcs; s aki ezt megtámadja, a haza ellen vét, tehát hazaárulási bünt követ.

De hála a Gondviselésnek, hogy a jeles firma sem pénzzel, sem egyéb uton nem volt képes az igazságszolgáltatást megtéveszteni; ki lett mondva, hogy borai hamisítottak, ki lett mondva, hogy ő borhamisító.

Ez a büntetés legerősebb része; ez az, ami őt megakadályozza abban, hogy hamisításával továbbra is visszaéljen. A büntetés többi része nevetségesen elenyésző semi. Elítélték 700 forint, meg nem fizetés esetén 30 napi elzárásra. Hát mi ez egy milliókkal rendelkező Engel cégnek? semmi! . . . Valamint semmi az is, hogy műborait denatúrálják.

Hát mit veszít ezzel? Egy kis spécziést és vizet! . . .

Ha azonban ha a hamisítokat egyenként 5—6 évre elzárták volna, akkor azután nemcsak a büntény lenne megtorolva, de rémkép volna a többi hamisító előtt is; s a szőlőtőke tiszta termékének értéke és jövője biztosítást nyerne.

Ime itt a hiba! Ezt hangsúlyoztuk többször és hangsúlyozzuk jelenben is, hogy törvényt és a legszigorubb törvényt kell alkotni a borhamisítók megbüntetésére. Különben a most e téren életetnyert társadalmi tevékenység alászáll, a borhamisítók bátorsága pedig föllebb száll, s egy pár év múlva lesz a régi keserves szomorú borhamisító állapot.

Addig is míg ezen alkalmas törvények életbe lépnek, ne csüggedjen a nagyközönség érdeklődése, hanem minden gyanus esetet hozzanak a hatóságnak, vagy e célra létező megbizottságnak tudomására.

Egy ferde fogalom és védekezésre kell még a nagyközönség figyelmét felhívni. Van eset reá, hogy egyes hamisbortmérő azt állítja, hogy az általa árusított bor mástól vásároltatott, s így ha hamis is a bor: ő ebben nem vétkes.

Ez nem áll: mind az, aki hamisított bort hoz értékesítés vagy kimérés alá: a borhamisítás vétségébe csik

Még egy körülménnyel kell tisztába lennünk; nemcsak az követ el borhamisítást, aki a bort meg nem engedett módon idegen alkatrészekből állítja elő, de az is, aki a bort vízzel szaporítja.

Erre is terjeszsze ki tehát a nagyközönség a figyelmét, s tapasztalni fogja, hogy mennyi visszaélés, és hamisítás lesz így is felfedezve.

Mindezeknek pedig az lesz az eredménye, hogy a valódi tőketermés, melyet manapság nem is igen kerestek: keresett lesz; terméseink értéke emelkedni fog, s a nagy közönség pedig valódi borokat fog élvezhetni.

Az előgyökereztetett vesszőkről.

A tavasz közeledik, kezdetét veszik a szőlőtelepitések. Miután sokan nem rendelkeznek gyökeres vesszőkkel, és ezt előgyökereztetett vesszőkkel kívánjuk pótolni, elérkezett ideje, hogy arról annak előkészítéséről és a vele elérhető eredményről szóljunk.

Az első kérdés, helyes-e, czélszerű-e a sima vesszőt előgyökereztetni? azaz jobb sikert lehet-e elérni az előgyökereztetett, mint a sima vessző ültetésével?

A válasz reá csak kedvező lehet; mivel a sima vesszőnek a kiültetett talajon is gyökereket kell hajtani, s csak azután kezdődik meg a fejlődés.

Az előgyökereztetett vessző rendszeren gyökereket hajt, ha ezt nem lehet elérni: legalább meggombásodik

Az utóbbi is már nagy időnyerés és haladás, mert ezzel a szőlő najtása már az első évben jobban fejlődik, biztosabban beérik, s jövőre dusabb fejlődéssel tör elő, mint a gyenge első évi fejlődésű szőlőtöcske.

A sima szőlővesszők gyökereztetése kétféleképen történik. Egyik módja a buktatott, a másik a verembe rakott előgyökereztetés.

A buktatott előgyökereztetés a következő; ha az időjárás eléggé meleg és a föld is kezd már átmelegedni, a sima szőlővesszőt 100—150 szálanként zsuf kötéllel csomóba két helyen összekötünk alul és felülről; azután az alsó végeit összeverjük, hogy teljesen egyenes legyen. Ha ezzel készen vagyunk, akkor a vessző közeit alulról nedves mohával kitömjük, s ha kezünkkel ujainkkal ezt nem eszközölhetünk: akkor egy hegyes fácskával dugdössük be persze az alsó végere, émelyet már előbb laposra vertünk.

Míg ezzel foglalkozunk, egy másik munkás az elvermelésre alkalmas helyet keres.

E czélra alkalmas hely az, melyet a nap éészen ér, s a hol a meleg megszorúl.

Azért legczélszerűbb: délnekfekvő fal tövében ásni a gödröt.

A gödör valamivel szélesebb legyen, mint amily vastagságot az összekötött kive vessző kitesz; és oly hosszú legyen: ahol az összes vessző elfér. Első a szélesség és hosszúság meghatározása.

Az árok olyan mély legyen, hogy a vessző hosszúságában állva elférjen, s még alatta legalább 5 ujnyi üres hely legyen. Mivel a vessző 55—60 csm, tehát az árok lehet 70—75 cm.

A vessző csomókat azután két—két karó közé szoritjuk úgy, hogy a karók a vessző felső végénél legyenek. Ezután a karókat mindkét végén összekötjük, és akkor a megfordított kive vesszőt úgy helyezzük az árokba, hogy a karók két végei az árok partján nyugodjanak: a kévékbe kötött vesszők pedig megfordítva csüngjönnek az árokba, úgy, hogy alulról 4—5 ujnyi hézag legyen

Most már a vessző így megfordítván az alsó vége felül áll, a mely mohával van betemve. A vessző és az árok között maradt üregek szalmával kitömendők, s azután a vesszőre illetve a mohára 2—3 ujnyi érett komposzt földet teszünk, annak a tetejébe pedig friss lótrágyát

helyezünk és vízzel megöntözzük, azután a trágyára vékonyan földet hintünk.

Az árok két végén pedig lyukat hagyunk, amelyen át a gödörben fölmelegedett levegő kihül, s így míg a vessző talpán gyökerek képződnek, a vessző szemei csekélyen hajtanak ki.

Időközönként megöntözzük.

Az így előgyökerezett vesszők ha az időjárás meleg így kedvező 4 hét alatt, ha pedig nem kedvező 6 hét alatt gyökereket hajtanak.

A másik módja az előgyökereztetésnek: a veremben való gyökereztetés. Mely azonban egyenesen elrakva s így nem buktatva eszközöltessék. — Az eljárás a következő.

Vesszünk két zsup kötelet, azt kiterítjük, s erre egy sor szőlővesszőt rakunk, azután a lerakott szőlővessző alsó részébe körülbelől $\frac{1}{4}$ -ig szétosztott mohát szórunk, ezt mindaddig míg 120—150 szál vessző így együtt van, azután kévébe kötjük

A rakást azért eszközöltük így, hogy minden vessző érintkezzék a mohával. De arra is gondot fordítunk, hogy a vessző kéve talpán a vesszők egyenlően álljanak. Ezután a kévét vízbe állítjuk, de úgy, hogy legföllebb félig legven a vízben, s itt úgy a vessző mint a moha elég vizet szívjon magába.

Most hozzáfogunk a befogadó vermet ásni, de ezt oly helyen kell eszközölni, a hová a nap nem süt. Azért legalkalmasabb éjszának néző fal tövénél ásni a vermet.

A verem olyan nagy legyen, amennyit a vessző megkíván, és azután a verem fenekére 50—65 c. m. vastagon lótrágyát rakunk le, azt megtapossuk, megöntözzük, és reá jó könnyű földet homokkal vegyítve, vagy erdei földet teszünk 12—16 c. m. vastagon, melybe a kévét rendes állapotukba benvomkodjuk.

Ha a vesszőket a komposzt vagy könnyű földbe jól benyomkodtuk, akkor azután az egészet törek szalmával kitömjük és megöntözzük.

A kéveknek nem szabad a föld színéig érni; mert akkor kihajtanak, és a vesszők használhatatlanná lesznek; azért jó mély árkot kell csinálni úgy, hogy a vessző felső vége és a föld felszine között legalább 25—35 c. m. legyen. Ezt azután apróra törött száraz venyigével kell befakarni. Ennek tetejébe pedig legalább egy méter magasan szalmát kell hányni, hogy a vessző felülről is át ne melegedjék

Ezen eljárással a gyökerek gyorsabban képződnek,

Kinek-kinek tetszésére áll a két eljárás között választani.

Arra vonatkozólag, hogy a vesszők előbb vagy később gyökereznek meg, nagy befolyással van a szőlővessző faja! Mert míg az európai szőlővesszők 3-4 hét alatt gyökereket hajtanak, az amerikai vesszők ezt később érik el, ezek között különösen azon fajok, melyek vastagabb keményebb hejjal vannak védve.

Tehát az időköz, a vessző héjának vastagsága vagy vékonyságától függ

A fordításrol.

A szőlőtalaj fordítása az új szőlőkultúra első és fő feltétele. Nem azért, hogy a fordítatlan szőlőben nem lehetne szőlőt telepíteni, de azért, mivel a fordított talajban sikeresebben lehet telepíteni.

Az ojtványszőlő annál tartósabbá lesz, minél gyorsabban fejlődik; mivel a gyors fejlődés által a forradás fokozatosabban összeegyesül, összenől.

Amely ojtványnak fejlődése az első években esenevész gyenge: abból soha se soha sem lesz életerős és termő tőke. Az idővel is nyomorék silány fejlődésű lesz.

Olyan lesz, mint a törpe fa, a sudarfa mellett.

Oda kell tehát törekedni, hogy az elültetett ojtványszőlő az első és második évben megerősödjék.

Ez csak akkor következik be, ha a gyökerek haladása könnyen megy. Ez pedig csak is a fordított földben eszközölhető és pedig két okból,

Először azért, mivel a talaj laza, benne a haladás könnyen megy. Másodszor a földszíne kerül alulra, amely még tele van tápanyagokkal. Így e két körülmény teljesen biztosítja a tőke fejlődését.

Ha valaki mindezek mellett egyáltalában még sem akar fordítottatni, ami nem helyes, akkor jegyezze meg azt, hogy abba készajtványt ne ültessen.

Fordítatlan talajban csak amerikai alanyvesszőnek van helye, mely jól trágyázva, a harmadik évben oly hajtásokat hoz, hogy azok akár fásan, akár zölden benemesíthetők.

A fordítást ősszel minél korábban eszközlik, annál jobb. A korán eszközölt fordítás tavaszig teljesen megszáll,

De lehet a fordítást egész telen át is eszközölni. Szükségből lehet egész márczius hó végeig fordítani. Csakhogy akkor azután ezen talajban nem szabad előbb hat hétnél ültetni. Legkevesebb hat hét elkerülhetlenül szükséges arra, hogy a talaj annyira megüledjék, hogy abba ültetni lehessen.

Ha a föld mely megfordítani szándékoztatik, egyenetlen emelkedett vagy gödrös: az a fordítás előtt kiegyenlítendő; mert ha a fordítás után szándékoztatik kiegyenlítettetni, akkor megtörténik az, hogy ha a dombokat lehordjuk, alatta a föld fordítatlan marad: s így az ültetések a többiek-től mindig el fognak térni.

Ha a fordítás télen akkor eszközöltetik, mikor a talaj felszíne meg van fagyva, és ha a fagyott felsőrésszel nagy darabokban kerül a földbe: nem alkalmas, mivel ott a fagyos föld sokáig olvadatlanul marad; És az ilyen jég és fagyos rész, az általánosan hidegen tartja, és a beültetett szőlővessző későn kel életre.

Ezen körülmény pedig éppen nincs előnyére a fejlődésnek.

Azért tehát czélszerű úgy cselekedni, hogy a fordítandó területet szalmás trágyával behintjük, mely alatt a föld nem fagy meg. Ha pedig már megfagyott, azt a nagy hantokat, habár költséges is, még is szét kell verni, hogy így kisebb részekben jusson alulra.

De meg azért is nem czélszerűek a nagy fagyos hantok, mivel ha így egy dróbban kerülnek a földbe: teljesen nem porhanyulnak, tehát benne a gyökerek nem haladhatnak úgy, mint a fordított és szétesett elporladt talajban. Ezután az történik, hogy a beültetett szőlőtövek alsó ugynevezett talpgyökerei, nem fejlődhetnek arányosan az oldalgyökerekkel; pedig azt mindenki tudja, hogy a talpgyökerek képezik a szőlőtő leg-lényegesebb részét.

Egyébként is tudni kell azt, hogy a föld minél közelebb van a felszínhez: annál nagyobb a nap melegítő hatása, tehát nagyobb a vegetáció is. Minél alább esik a gyökér, annál kevesebb melegséget kap a talaj, és így kisebb a fejlődése. Azonban mindennek dacára a szőlőtő gyökerének fejlődése egyenletes, olyan, aminőt a természet megkiván.

Ha azonban ezen egyenletes fejlődést hátráltatjuk azzal, hogy alulról a talaj porhanyítatlanul nagy darabban van; vagy azzal, ha a talaj alulról az odakerült jégfölddel hüvesítve van: a tőke természeti fejlődése akadályozva lévén, mely azután vagy hosszú időre, vagy sohasem jön helyre. A földolog odahatni, hogy a szőlőtő az ő tulajdonságaival, úgy mint a neki természetszerinti fejlődése megkivánja: meg ne akasztassék, de abban inkább elősegítessék.

Ezért nem helyes dolog az sem, hogy némelyek a fordításkor a havat az árok fenekére hányják. Mi következik ebből? az, hogy a hó a mély hant alatt, csak későn olvad el; s így még el nem olvad: az altalajt hidegíti.

A hónap a fordított föld tetején van a helye, azért is, hogy ott elolvadván: az a fordított és ülepedésnek indult földet tömörösítse; s ha esetleg mégis volnának alul fagyos részek: azokat megoldva szűszi.

A fordításnál arra is figyelemmel kell lenni, hogy a fordítás alulról kezdessék, mivel így a munka könnyebb és szaporább, és felülről rendszeren egy árok marad, mely a felette levő területen esett vizet felfogja, s melyen azután ügyesen elvezethető.

A vörös bortadó szőlőkről.

Aki azt hiszi, hogy a bor vörös színe és ezzel kapcsolatosan a bor finomsága és jósága csak a szőlőfajától függ, s hogy erre más körülmény nem játszik közre — felette csalódik.

Igaz, hogy első dolog a szőlőfaja; de ezzel párhuzammal van a talaj, a terület fekvése, sőt nem egy fajnál még az éghajlati viszony is befolyással van.

Csak egy példa; a furmin adja a világ legjobb borát a hegyalján. Ugyan ezen furmin a sík homokban vagy sík kötött talajban csak közönséges bort ad. Sőt még egyéb hegyes vidéken sem sikerül belőle oly bort előállítani, mint otthonában: a hegyalján.

A termés minőséghez nemcsak közvetlen a talaj, melyben az ültetve van és annak fekvése van befolyással, de befolyással van a vidék, annak hegyképződménye is.

Ezek között pedig az szolgál a termés előnyére: ha az egyébként hegyoldalban fekvő szőlő, a közellévő hegység által: az éjszaki és keleti szelektől ezek légáramlatjaitól mentve van.

A vörös bor készítése a szőlőbogyójában levő festanyagtól ered; a festanyag pedig csakis a fürtök illetőleg a bogyók teljes beéréséből származik. Azért tehát, ha a beérett bogyóju szőlőt rohadás nem éri, finom és vörös színű bort ad.

Ezen elvből kifolyólag, amely bor sötét vörös, a legtöbbször igen jó is; — ha teljesen nem jó: akkor a bornak valódiságához sok szó fér.

Aki tehát kiváló jó vörös bort akar: az válasszon neki alkalmas, délnek fekvő, emelkedett helyen levő éjszaki és keleti szelektől védett helyet. Ha az megvan, vegye tanulmány tárgyává a vörös bort termő szőlőfajokat.

Vörös bort termő szőlőnek nevezhető mindegyik, melynek bogyója fekete vagy kék, mivel ezek héjában van a megfelelő festanyag.

Ilyen szőlőfaj van eddig mintegy 40. Ezek három részre oszthatók.

Első helyre veendő azok, amelyek a legfinomabb vörös borokat adják. A második helyre jöhetnek azok, melyek kiváló jó vörös borokat adnak és bőven is teremnek; a harmadik helyre jöhetnek a nagy termést adó fajok.

A legfinomabb bort termő fajok közül hármat említünk, ezek képezik a vörös borok koronáját, — s különösen ha vegyítve vannak, a világ első vörös borát adják. Így ösmerik őket különösen Franciaországban, ahol nagyobb elterjedésnek is örvendnek; azonban mái nálunk is kezdik alkalmas helyeken termelni.

Ezek egyike a Carbenet franc, melynek fürtje közép nagy, bogyójai kicsinyek. — A második a Carbenet Sanvignon. Ezek fürtjei közép nagyok, de bogyójaik kicsinyek. A harmadik a Merlót. Ez már nem ad oly kiváló finom bort, mint a két első; de tekintve, hogy ez képezi a a tarbenet franc és sanvignon borok alkalmas keveréket, azért emlékezünk meg. Bogyójai közép nagyok, érésük késői.

Ezen fajok, mint fürtjeik nagysága és a bogyók kicsinységéből is ítélhető: kevés termést adnak. És csak is azoknak ajánlatos ültetésre, akik biznak, hogy eme kitünő faj bort oly árért lesznek képesek értékesíteni, hogy az árkülömbözetben lesz a jövedelem megtalálva.

A második helyet foglalhatják el azok, melyek legtöbb körülmények között vörös borokat adnak.

Ezek a burgundi, frankoskék, oportó, szent-lőrincz és a kadarka.

Az itt felsorolt fajok bőven termők, alkalmas időben jó és vörös bort adnak. Csak is az oportó és burgundi az, melynek bora magában idővel megkeseredik. A kadarka pedig minél idősebb és jól kezeltetik: annál jelesebb borra fejlődik.

Szóljunk tehát ezen fajokról:

A *Burgundi*. A burgundinak két válfaja van; egyike: a *kék korai*, a másik a *nagyszemű*. Van még egy harmadik szőlőfaj is, mely sok helyen *nagyburgondi* névvel ösmertetik, de ennek valódi neve Frankos-kék.

A két első faj Franciaországból, ez utóbbi Alsó-Ausztriából származik. Csapos művelés mellett mind három jól terem. E fajok között csakély a különbség. A korán érő fajokhoz tartoznak. A két első bora

magában szürve évek után megkeseredik; ezért csak más vörös bor fajjal, például kadarkával keverve, különösen mint festanyag sokat ér. A bogvók keményhéjuak, s így csemege szőlőnek is értékesíthetők. A frankos-kék vagy mint némelyek nevezik, „*nagy-burgundi*“ abban különbözik a két elsőtől, hogy fanyar levét ad.

Az oportó fürtje nagy, dusan terem; korán érő, különösen a rugós korán érő csemege fajok közé czélszerű ültetni, hogy virágzaskor a rugos fajokat megtermékenyítse. Felette korán érő: mint csemege szőlő is értékes, de bora magában szürve szintén megkeseredik. Csapos művelés mellett jól diszlik; de lugos művelést is elbir.

A szent-lőrincz szintén korán érő szőlőfaj, termést ad eleget. Bogvói fekete-kékek. Közepes bort adnak. Egy tendkívüli előnye az, hogy az északnak fekvő oldalakon is eléggé beérnek, — és végzé a kadarka

A kadarka többféle.

Legnevezetesebb és legjobb a „*török-kadarka*“, vagy mint Gyöngyös és Visonta vidékén nevezik a „*törökszőlő*.“ Ezen szőlőfaj századokkal ezelőtt Albániából hozatott hozzánk, és itt meghonosodott

Jósága miatt nagyon elterjedt. Fürtje kékes, bogyójai közepesek, de tömörek; kemény héjuak, s így nem is igen rohadnak, a többi kadarkánál egy héttel előbb szüretelhetők.

Ezen körülménynél fogva igen édes bort ad: s mivel a héja nem igen rohad: festanyaga is megmarad.

A talajban nem válogat, csak arra kell figyelni, hogy ha belőle jól beérett borokat akarunk szűrni: akkor délnek fekvő emelkedett helyre ültessük.

Ez adja a visontai vörös bort.

A *kék kadarka*. Ezen faj Budán, Szegzárdon és Villány vidéken van elterjedve; hol azután a hasonló kitünő vörös borokat adja. — Fürtjei nagyobbak mint a török kadarkának; bogyójai is nagyobbak; héjuk pedig vékonyabbak, *amiért is előbb rohadnak.*

A *ludtalu*. A kadarkának válfaja, éppen úgy néz ki mint a kék kadarka. azzal a különbséggel, hogy a levél bevágásai mélyebbek, és a levél alsó része erősebben nemezes és levélzete vastagabb. Ez a faj Eger vidékén van.

Az itt felemlített kadarka szőlők jó évben kitünő vörös borokat adnak; — sőt ha a nyár elég hosszú és az ősz alkalmas, az emelkedett helyeken teljesen megteped, és belőle a legfinomabb asszu bort lehet előállítani.

A kadarkák kivéve a lugos metszést, minden más metszést elbirnak, sőt a kopasz faj metszés mellett is teremnek. Ezen tulajdonságánál fogva benne a metszés kevesebb kárt tehet.

Tavaszi fagy esetén, az új hajtások a tőke fejből is hoznak valamicsodás termést. A jégeső a jövő évi termésben rendszeren sok kárt tesz azzal, hogy a csapokat összevágja. A kadarkánál a jég sem tehet oly kárt, mivel a fejezetből is hoz termést.

Ezek után azt mondhatjuk, hogy a mi viszonyaink között a kadarka szőlőt vörös bor előállítása céljából is leghelyesebb ültetni; mert a mondott jeles tulajdonai között még az is megvan benne, hogy jól művelve nagy termést is ad.

Vannak azonban a kadarkának több rossz változmányai is, melyeknek ültetésétől tartózkodni kell.

Ilyen a „*nőstény-kadarka*,” a „*gazda bolondító*”

Ezek levézetükben a kadarkával azonosak, csak hogy a levelei nagyobbak, durvábbak, és a hajtások felettébb vastagok.

Ezek virágzás előtt rendkívül sok fürtöt hoznak, melyeket azonban virágzásukkor elhullatják, s így a fürtökön imitt-amott marad egy-két bogyó; vagy a bogyók különböző nagyságu, a madár serét nagyságától kezdve, egész a rendes bogyóig.

(Folvt. kövt.)

Apróságok.

A kettős ültetésről. Némelyek azt állítják, sőt olvastam könyveket is, melyekben azt ajánlják, hogyha valaki sima vesszőt, vagy sima ojtványt ültet; akkor egy szál vessző helyett kettőt ültessen azért, hogy, ha az egyik elmaradna, az ültetést a megfakadás tekintetében biztosítsa.

Az, hogy egy lyukba egy szál sima vessző helyett a megeredés biztossága szempontjából két szálat ültessünk: *nem helyes eljárás.*

De nincs is annak értelme, hogy egy szál helyett kettőt ültetessék hiszen ha az ültetés jól eszközölhető: *alig marad el abból valami csekély perczent.* Ami elmarad, az a reá következő őszszel: *gyökeres vesszővel pótolható.*

Az esetben pedig, ha a szőlő zöldojtványokkal czéloztatik bujtás utján ledönteni: *éppen semmi értelme nincs, mert ez esetben a hiányok bujtás utján pótolhatók*

De most mi történik ha mindkét szál beültetett szőlővessző megered? Az egymás mellett nem maradhatván: *az egyiket ki kell venni*

A kivétel hogy eszközöltessék? Ha felhuzzák: *ritka esetben jön ki.* Ha kijön is, kérdés, hogy a gyökerek nincsenek-e úgy fejlődve, hogy a kihuzás a másik benthagyni szándékolt most már *lőt meg ne sértse?* Ha kiásás által távolíttatik el: lehetetlen, hogy a bent hagyni szándékolt *tő meg ne sértessék.* Tehát a mondott szempontból sem tanácsos egy lyukba két szál vesszőt ültetni.

De van még más ok is. Ha az egyik megeredt vessző esetleg kihuzatik: akkor azon a helyen, ahol a vessző és gyökerei voltak elhelyezve, *különösen a kötött talajban üres helyek maradnak.*

Az üres helyek felső részét a munkálat alkalmával a föld betölti; s így a levegő beszorul. Azt pedig tudjuk, hogy a beszorult levegő megromlik, s káros hatásával a gyökér héját megtámadja: s legtöbb esetben penész képződést idéz elő.

Az így előidézett penész pedig alapját képezi egy a kimenetelében kiszámíthatlan következményeknek.

Ha az egyik vessző ered meg, és a másik nem: akkor a ki nem hajtott vessző *ott elkorhad.* A korhadó vessző kiváló talaj a gombásodás- és penészedésnek. S csak a legkevesebb penészeszira jusson közelébe: *kész a veszély és a penész keletkezése.*

Ha tudjuk, hogy a penész mily könnyen sokszor megfejthetlen okokból származik: egészen fel tudjuk fogni azon nagy aggodalmat, mely ily esetben foglalhat helyet.

A két sima vesszőt azért sem tanácsos ültetni, mivel manapság még: *a jó anyag drága*; s így ez indokolatlanul kidobott pénz.

Egyedül a homok talajon, az olcsó, majdnem értéktelen vesszők ültetésénél lehetne a két sima vessző ültetését ajánlani, ha az ajánlatos volna. Azért, mivel a homok talajból kivett vessző helve nem marad üres, mivel az a homok szemcsés és omlékony tulajdonságánál fogva beomlik, s így üreg nem képződik. De még azután a homok talaj legtöbb esetben vízáteresztő kevésbé nedves, s így a penész képződést nem segíti elő.

Mindamellett is, mint mindenütt, legalkalmasabb az egy szál vessző ültetése. Csak az a földolog, hogy az ültetés jól és ügyesen eszközöltessek.

* * *

A *pajor*. A pajor a homok filloxerája. Vannak vidékek, ahol a homoki szőlőket, éveken át nem képesek a pajor kártékonyságánál fogva hiánytalanul betelepíteni.

A homok telepítésénél a pajort úgy lehet pusztítani, ha a fordítás alkalmával azokat kiszedetjük és megsemmisítjük. Ezzel lehet kevésbiteni a pajorok létszámát; azonban még e mellett is van elég kár.

Egy tapasztalt öreg gazda, aki évtizedek óta gazdálkodik homokon, és több alkalommal telepített szőlőket: ő a homok ültetésnél a következőképen jár el.

Tudvalevőleg a pajor az első év egyrészében, habként van a földben: akkor kevés kárt tesz; a második évben lesz erős pajorrá, és kártékonysága a legnagyobb. A harmadik évben azonban cserebogárrá fejlődik, elrepül s ilyenkor pedig éppen kevés kárt tesz.

Ez alapon számítja ki az évet, s azon évben ültet, mikor a pajor cserebogárrá válik. Az első évben azután megerősödvén a fejlődő pajor, a második évben kevés kárt képes tenni; a harmadik évben pedig a már megerősödött gyökérzettel nem igen bír.

Ez a nagyban szól. Mert pajor minden évben van több-kevesebb, amint cserebogár is van. De a tény, hogy a nagy elterjedése a cserebogaraknak csak minden harmadik évben van.

Lehet, hogy ezen állításunkra a zöldsztalnál nemet mondanak; de azért a valóságban még is igaz.

A pajor a kötött talaju szőlőkben is szokott néha jelentéktelen károkat tenni. De semmiesetre annyit, mint a homokban; mivel a cserebogár a kemény talajban pláne, szárazság idején nem igen képes beférközni. Azért vannak a homokban a pajorok, s azért is a cserebogár invázió a homok területekről kerül föl a hegyekre.

Azonban itt is található, különösen az ujonnan fordított laza földben. De leginkább a szőlők végén levő trágya dombokban fejlődnek ki, ha a trágya két évig künn egy rakáson áll.

Azért tehát az érett trágva behordásánál a pajorra ügyelni kell, s a munkás, aki a puttonokat vagy taligákat rakja, nagy figyelemmel legyen.

De kilehet a pajoron télen ugy is fogni, ha trágyát naponkénti pihe-
néssel hordjuk a rakásból a szőlőbe.

A pajornak vékony gunyája van, s így a hideg ellen az érett trágyába bujik. Ha most már télidején a trágya felső részét behordjuk a szőlőbe: a trágyában levő pajor a hideg által hajtva *aláb huzodik*.

Amint másnap ismét elhordjuk a trágya felső részét, a pajor ismét lejjebb huzodik, míg végre a föld felszínébe veszi magát, ahol azután egész könnyen elbánhatunk ugy is vele: ha azon a helyen szalmát tűzelve, a feltalajt annyira felhevitjük, hogy a pajorok tönkre mennek.

* * *

A fogatos szőlőművelésről. A fogató szőlőművelés alatt értük azt, hogy a szőlők: ló vagy lovak által vontatott ekékkal műveltetnek. Ezen eszmével régebben foglalkoznak, nagyobb birtokokban tettek és tesznek is kísérletet, de nem hittem és nem hiszem, hogy ez nagyban elterjedjen.

Nem hiszem azért, mert mindenféle állítással szemben annál maradok, hogy a ló által vontatott eke nem dolgozik oly rendszeren mint az emberi kéz, és hogy aránylag nem kerül oly kevésbe, hogy a munka jóságában jelentkező differenciát kiegyenlitené.

De meg a ló által vontatott eke magában a szőlőtőkékben is károkat tesz, mivel kevés lovat és azt is nagy fáradtsággal lehet ugy begyakorolni, hogy az a tőkék között kár nélkül elhaladjon.

Nyáron a nagy melegekben, midőn a lég csipi lehetetlen, hogy ne védekezzenek, és ezen védekezés alkalmával nem egy tőkét tapodhat ki.

Különösen ojtvány szőlőkben szó sem lehet róla. Egy beállott ojtvány szőlőtő értéke nem kevesebb 50 krnál, de minőségéhez képest megérhet egy forintot is. Hány ilyen szép ojtvány tőkét szakíthat ki az eke? De hány ojtvány tőke alanyvesszőjét sérti még. Pedig az köztudomásu, hogy a megsértett amerikai alanyvessző örökre megbetegszik, míg végre meghal.

Hiszen kérem, még a kézi munkásnak is nagy figyelmet kell fordítani arra, hogy a szőlőtő alanyát meg ne sértse.

Ezért tehát arról, hogy a ló által vontatott eke az ojtvány szőlőben az emberi kezet pótolja, álmodni sem lehet.

Homoki szőlőben talán lehetne, kényszerből használni, de ott is ugy, ha az ültetést előre ugy alkalmazzák.

De az esetben oly távol kellene a tőkét ültetni, hogy a területben veszítenének sokat.

De meg az eke által kiszakított szőlőtők pótolása járna nagy bajjal; azért, mivel a lombos tőkék között nem lehetne a fiatal tőkét beállítani; bujtásolni még azért lenne nehéz, mivel alkalmas tőke hajtása alig érne el; és ha elérné is: akkor meg a szántás alkalmával szaggatná fel a bukott vesszőt.

Végül azért, mivel az eke a gyomot sohasem irtja ki teljesen, és a szőlőt sem kapálja meg egészen; azért azután az eke után embereknek kell kapával járni.

Ezek után az én erős meggyőződésöm az, hogy a ló által vontatott szőlőeke teljesen ki fog menni a szőlőművelés köréből.

* * *

Szénkénegezés. A szénkénegezést legalkalmasabb ősszel levélhullás után vagy tavaszon nyitás után száraz időben teljesíteni.

A szénkéneg, fecskendőkkel löveltetik a földbe, és pedig úgy beosztva, hogy minden egyes belövés alkalmával 6—8 gr. szénkéneg löveltessék be. Minden négyszög méterre 24 gramm szénkéneget kell belövelni; mert ha kevesebb lövetik be: akkor annak pusztítása gyenge lesz; ha több, akkor viszont a gyökérzetben tesz kárt. Azért tehát ezen körülményt nagyon szem előtt kell tartani.

Most már ha 24 gramm szénkénegnek kell egy [] méterre esni, akkor ha egy lyukba 6 gramm fecskendeztetik be, akkor egy [] méter területen 4 lyuk furandó. Viszont ha 8 gramm lövetik be, akkor 3 lyuk furandó. A földolog az, hogy a lyukak lehetőleg egyenletesen szurassanak. Legalkalmasabb úgy szurni, hogy a lyuk a sorban a tőkék közötti tér közepére, és a sor oromjában szintén a középre essék.

A lyukak egy e célra készített vasfuróval előre kifurandók. A furó olyan mint az ültető vas. Azután s szénkéneg fecskendő a lyukba helyezendő, s ha elég mélyen bejutott: akkor a fecskendőn levő karkára egy nyomásszerű ütést teszünk: mely folytán az általunk meghatározott mennyiségű szénkéneg lövetik be a lyukba.

Ezután a gépet a lyukból kihuzzuk, és nyomban földet turunk a lyukba, és egy-két ütést teszünk: egy e célra készített fabunkóval. És ezzel kés: az az ördögös mesterség a szénkénegezés. Melyet sokan nem bírnak vagy nem akarnak tudni. Így a legalkalmasabb talajt sem ültetik be európai vesszővel. Hanem a meszes márgás talajokban is, a drága ojtványokkal erőlködnek, s költenek siker nélkül.

Szénkéneg fecskendő több van, melyek közül leginkább a vermorel-féle és ezen módra készített gépek ajánlatnak. Ezek beszerezhetők Bpsten a *Magyar mezőgazdák szövetségénél*.

A szénkéneg iránt pedig a legközelebbi állami szőlőszeti felügyelőhöz kell fordulni.

Azonban megjegyezzük, hogy a szőlőnek szénkéneg által való évi fentartása magyar holdanként 26—28 frtba kerül.

Így tehát csak is ott kell európai faj szőlővesszőt ültetni: ahol az ojtványszőlők nem prosperálnak.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. Tavaszon több ezer ojtványt szándékozom készíteni és ékre helyben nemesíteni. Jók lesznek-e az ősszel szedet nemes gallyak? avagy tavasszal szedessem őket az ojtáshoz?

K. G.

Felelet. A fásajtásokhoz a nemes gallyakat leghelyesebben ősszel kell szedni, s azokat télen át homokban tartani. A tavaszon szedett gallyak, a tél hidege miatt hibások is lehetnek; de meg a tőkéről levágott nemes gally előbb indul meg, mint az alany a nemesítés után a működését megkezdéné. Az őszön szedett nemes gally azonban akkor indul meg, midőn az alany működését megkezdve azt életre hívja; s így a siker is biztosabb.

Kérdés. Több évi tapasztalat után meg van-e már állapítva, hogy a kézben eszközözendő fásajtáshoz, mily kötanyagot használjunk? Melyik a jobb: a raffia, a spárga avagy a parafával készített párosítás?

K. S.

Felelet. A kézben eszközölt nemesítés ha február hóban készítették, egyedül es kizárólag parafával készítendő; mivel a raffia, a spárga az elvermeles ideje alatt míg az ojtványokat kirakni kell: elronadnak; es az ojtványok kirakásakor szétessenek. Ellenben a parafa dróttal levegőre összekötve, az elvermelés alatt érintetlenül marad. Ellenben, ha a kirakas, idejekor aprilis vagy májusban készítették: akkor legczelszerűbb raffiat használni.

Ha a február hóban készített párosítás ügyesen rakatik el a homokba: mire ki kell rakni, nemleg már össze is forr.

Kérdés. A múlt évben a lisztharmat szőlőinkben nagy károkat tett. Helyes lesz-e ha ez év tavaszan azok ellen azonnal védekezünk? az az ha a szőlők lombjait kenporral behintjük?

A. B.

Felelet. A lisztharmat nem szokott minden évben föllépni. Tehát ezen védekezést a rendes munkálatok közé fölvenni és ezzel is szaporítani a kiadást nincs értelme.

A lisztharmat ellen csak is akkor kell védekezni, ha az föllépett.

Miután a lisztharmat nem oly romboló természetű mint a peronospora: van idő a sikeres védekezésre. Mivel a lisztharmat által megiepett lomboczat vagy fürt, ha kenporral behintetik, minden bajtól megmenekül, mert a lisztharmat után nem marad nyoma a pusztításnak. Tehát az ellen csak szükség esetén kell védekezni.

Lapunk mai számát mutatványképen nemcsak a múlt évi összes előfizetőinknek, de mindazoknak megküldjük, akik nekünk, mint a szőlőszet iránt érueklődők lettek megnevezve, hogy lapunkat megtartani és előfizetőink sorában lépni sziveskedjenek.

Akik lapunkra előfizetni nem hajlandók, kérjük, hogy azt a iap visszaküldésével tudomásunkra hozni sziveskedjenek.

A kiadóhivatal.

Szőlővessző eladás.

Fajtiszta **ripária-portalis** sima vesszőket bocsájlok még áruba **40 ezret**, melyeknek valódiságaér! kezezkedem.

Évek óta nagy gonddal válogatva sikerült egy ilyen telepet létesíteni. Aki tehát valódi ripária-portálist akarszárolni, azt nálam beszerezheti a következő árákon:

Első osztályú sima vessző ezre.	20	frt.
Másodosztályú „ „ „ „ „	12	frt.

Sehol nem üzetik oly visszaélés, mint a ripária-portális szőlővessző eladásánál. Miután a bevásárlók ripária-portálist keresnek, az eladók azt hirdefnek, holott a legtöbb így hirdetett vessző nem ripária-portális.

De ezt nem lehet félrevezetésnek tekinteni, mivel a ripária-portálist még most is kevesen ösmerik. Ők is így nevezve vették, és így név alatt adják tovább.

A ripária-portális felette könnyen, sőt egy tekintetre felösmerhető.

Növekedése eltér a többi ripáriától azzal, hogy míg azok bokrosan fejlődnek, ez már az első éves korában kifutja magát: hosszú hajtásokat hoz, nagy terjedelmes levélzettel.

Levelei míg fejlődnek, egész szeptember hó közepéig nem sötét zöld, hanem gyenge-sárgába átmcnők; ha azonban az érés stádiuma bekövetkezik, teljesen zöld.

A levél színe soha sem fényes, hnnem inkább matt, s fogásra nem érdes, de bársonyszerű.

Legkülönösebb ismertető jele az, hogy a levél szövete a bordázat között, mint az ernyő: kidudorodik. Ezen sajátsága már fiatal növekedése korában is jelentkezik.

Ilyen a valódi ripária-portális. Ilyent árusítok én.

Eladok még ötezer gyökeres fásojtványt.

Nemes kadarka ezre	140	frt
Csemege szőlő ezre	160	frt

Gyökeres vesszőket:

Válogatott jó fajta ripária ezre	20	frt
Othelló ezre	25	frt

Sima vesszőket:

Othelló első osztályu ezre	15	frt
Othelló másod osztályu ezre	10	frt
Nemes kadarka, mézesfehér, rizling, kövidinka ezre	4	frt

A csemege fajok minőség szerint jutányosan adak el.

Miután előfizetőink nagyszámmal jelentettek be különböző európai szőlővesszőket, akik venni szándékoznak, forduljanak hozzánk.

A megrendelésnél az összeg 25%-tőlja előlegként beküldendő. Minden ezer drbért 50 kr csomagolási díj számíttatik.

A megrendelésnél a czim és lakkely, valamint a vasuti állomás tisztán olvashatóan kiirandó.

Valódi tiszta

Visontai fehér és vörös bort

adok el, hektoliterenként jótállás mellett.

1898. évi termés, fehér 25 frt, vörös 30 frt.

Gyöngyös, (Hevesmegye) 1898. szeptember 30-án.

Tisztelettel

Csomor Kálmán
nagy-bortermelő.